

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לחינוך

סילבוס לקורס : המשבר המוסרי בחברה המודרנית והשלכותיו על המעשה החינוכי

הסילבוס מותאם לשנת לימודים תשפ"ד – חרבות ברזל

מס' קורס : 12910069

שם המרצה : ד"ר אריק שגב

יעדי ההוראה :

מטרת הקורס היא להפגיש את הסטודנטים עם הרלטיביזם, האינדיווידואליזם והאינסטרומנטליזם כרעיונות ותופעה תרבותית, ועם האופן שבו הם באים לידי ביטוי במעשה החינוכי. המפגש עם נושאים אלה יתקיים באמצעות קריאה ודיון בספר "מעבר למידה הטובה" מאת אלסדייר מקינטייר. ספר זה, שיצא לראשונה בשנת 1981, נחשב לאחד מהספרים המשפיעים והמרכזיים בדיון הביקורתי על התרבות המודרנית. אחת הטענות המרכזיות שעולות בו היא, שההוגים, אשר עיצבו את החשיבה המודרנית על המוסר, הובילו ניסיון יומרני של ניתוק המוסר מהמסורת וההיסטוריה של החברה. לטענתו של מקינטייר נתק כזה הוא בלתי אפשרי, שכן המוסר וההקשר החברתי שלו כרוכים האחד בשני באופן פנימי ועמוק. כתוצאה מניסיון זה נותרה התרבות המודרנית עם שברי מושגים מוסריים חסרי עוגן, אשר אינם מחוברים לחיים האקטואליים, והמתבטאים בחוליים שגורמים הרלטיביזם, האינדיווידואליזם והאינסטרומנטליזם בצורתם הטוטלית. מקינטייר מנסה לבחון מה נדרש על מנת לשחזר בחזרה את הכוח של המוסר בתרבותנו. הניתוח הביקורתי של מקינטייר את התרבות המודרנית, והכיוונים שהוא בוחן על מנת לחלצה מהמשבר, נותנים זווית ראייה חשובה לעוסקים בחינוך.

פרשיות לימודים :

- להלן פירוט נושאים ל 13 המפגשים על פי פרקי הספר :
1. משבר החינוך ושאלת הגורמים לו ; הבהרת מושגים ; מקינטייר והספר "מעבר למידה הטובה" ; רעיון טורד מנוחה ; טיבה של המחלוקת המוסרית בימינו.
  2. הסתייגות ביחס לייחודיות מאפייני המוסר בחברה המודרנית ; המענה להסתייגות : אמוטיביזם ומקורותיו, הכשל של האמוטיביזם כתורת משמעות. האמוטיביזם כאירוע היסטורי שנולד מהכשל האינטואיציוניסטי, ביסוס התוקף של הטענה לייחודיות מאפייני המוסר בחברה המודרנית. ביקורת המוסר האמוטיביסטי – דמויות "המופת" האמוטיביסטיות ; הרלטיביזם, האינדיווידואליזם, האינסטרומנטליזם.
  3. כשלון מפעל הנאורות והטיעון ביחס להכרחיותו של כשלון זה - הגורם ההיסטורי-פילוסופי למשבר המוסרי האמוטיביסטי.
  4. החלופות : ניטשה או אריסטו - החלופה הניטשיאנית ומדוע כדאי לבחון לעומק את אפשרות יישומה של החלופה האריסטוטלית.
  5. בעקבות המידה הטובה – מאפייני המידה הטובה לאורך ההיסטוריה, הגדרת המידה הטובה ביחס לפרקטיקה.
  6. הפרקטיקה, אחדות חיי האדם, נראטיב, מסורת.
  7. על הרציונליות של המסורת, עמדתו של אינשטיין ביחס לדת ותפקידה ; האם מקינטייר רלטיביסט – האם יש מענה לאי-רציונליות? הטיעון כנגד הרלטיביזם.
  8. הטיעונים כנגד החלופה הניטשיאנית והמסקנה בדבר החלופה האריסטוטלית.
  9. המסקנה הפוליטית של מקינטייר יחסו לליבראליזם – האינדיווידואל ככזה.
  10. ביקורת מקינטייר ותפיסת הליברליזם כתורת חיים מקיפה : שלוש חלופות בעיתיות : האזרחות, האותנטיות, חירות ואוטונומיה – הפילוסופיה כפרקטיקה וכמסורת.
  11. סיכום, חזרה

דרישות והרכב ציון הקורס* *יתכן שאירוע הערכה ישונה בהתאם למצב הקורונה או מסיבה אחרת) :

- חובת נוכחות – על פי הנחיות תקנות חרבות ברזל
- קריאה הספרות הראשית
- אירוע הערכה – עבודה מסכמת 100%

רשימה ביבליוגרפית

טקסט ראשי:

- מקינטייר אלסדייר, מעבר למידה הטובה, הוצאת שלם, 2006

ספרות משנית:

- Keeney Patrick, *Liberalism, Communitarianism and Education*, Hampshire: Ashgate, 2006. pp. 97-113, 137-152.
- Solomon David, *MacIntyre and Contemporary Moral Philosophy*, In: Murphy, M. (Ed), Alasdair MacIntyre, Cambridge university Press, 2003.
- Wilcox Brian, *Schooling, School improvement and the relevance of Alasdair MacIntyre*, Cambridge Journal of Education, Vol. 27, No. 2, 1997.